

VZPOMÍNKY

DVAKRÁT NA KATEDŘE DĚJEPISU PdF MU¹

JAROSLAV VACULÍK

The witness clarifies two stages of his activities at the Department of History of the Brno Faculty of Education. The first stage began in 1973 and lasted until he was forced to leave in 1982, the second started in 1990, when he was first the Deputy Head and then the Head of the Department.

Key words: Department of History; Faculty of Education; Masaryk University.

Na podzim 1972 mne v novinách zaujal inzerát o konkurzu na místo odborného asistenta pro obor nových a nejnovějších světových dějin na katedře dějepisu Pedagogické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Brně (tehdejší název Masarykovy univerzity). Zajel jsem do Olomouce za svým bývalým učitelem dr. Františkem Kraváčkem, aby mně poradil, zda se mám o toto místo zajímat. Dr. Kraváček rozhodně doporučoval podat přihlášku. Na svém dosavadním pracovišti jsem byl spokojen, ale dostal jsem se do konfliktu s okresní školní inspektorkou kvůli dotazu týkajícímu se tzv. pohraničního příplatku, který dostávali pouze učitelé bydlící v místě školy. Dotaz jsem jménem dojíždějících učitelů zaslal do Učitelských novin, kde byla rubrika Dotazy. Redakce ale místo odpovědi okamžitě informovala odbor školství Okresního národního výboru v Šumperku a inspektorka přijela celou záležitost vyšetřovat na školu v Sobotíně. S podáním přihlášky jsem váhal také kvůli své tehdejší přítelkyni Daně Hamplové, protože jsem tušil, že odloučení k upevnění našeho vztahu nepřispěje. Dana byla ale nápadem nadšena a mé ambice podpořila.

Do konkurzu se přihlásilo celkem dvanáct uchazečů a konkurzní komise ve složení proděkan a vedoucí katedry dějepisu PdF prof. dr. Jaroslav Sýkora, vedoucí katedry historie a archivnictví Filozofické fakulty UJEP prof. dr. František Jordán (můj pozdější školitel), dr. Stanislav Julínek z katedry dějepisu PdF a vedoucí kádrového a personálního oddělení Marie Kryštofová vybrala 29. ledna 1973 jako nejvhodnějšího uchazeče „aktivního funkcionáře, který odpovídá požadavkům kladeným na toto místo“. Ale ten oznámil, že na místo nereflakuje, neboť nastupuje na místo odborného asistenta na Ústav marxismu-leninismu (ÚML). Tím se uvolnil prostor pro mne, který jsem se umístil na druhém místě. Stále jsem ještě váhal, zda mám předpoklady pro funkci vysokoškolského učitele, takže prof. Sýkora musel dokonce urgovat mou kladnou odpověď, neboť místo bylo po odchodu jeho spolužáka Karla Boudného (nar. 1928) na ÚML neobsazeno a světové dějiny období od roku 1640 do současnosti přednášel doc. dr. Jaroslav Horejssek (nar. 1930) z Filozofické fakulty UP v Olomouci. Zároveň mne prof. Sýkora požádal o výuku v prázdninovém soustředění posluchačů postgraduálního studia v červenci 1973.

Na místo odborného asistenta jsem nastoupil 1. září 1973 a byl jsem pověřen výukou obecných dějin novověku a doby nejnovější. Za novovek bylo podle tehdejší marxistické periodiza-

---

¹ Zařazeno při příležitosti 70. narozenin prof. Jaroslava Vaculíka.

ce považováno období od anglické revoluce 1640 do bolševického převratu v Rusku v roce 1917, následující období byly nejnovější dějiny. Novověk se tehdy přednášel ve II. ročníku čtyřletého studia dva semestry s tříhodinovou přednáškou týdně a jednogodinovým seminářem. Vycházel jsem ze zkušeností svých učitelů v Olomouci dr. Arnošta Skoupého a dr. Josefa Špičáka a můj přehledný výklad byl, dle slov tehdejšího posluchače dr. Ivo Martince (nar. 1955), oceňován. Ve III. ročníku jsem měl dvouhodinovou přednášku a jednogodinový seminář Nejnovějších obecných dějin. Příprava na pět hodin přednášek týdně byla náročná a vycházel jsem z tehdy nejdostupnějších desetidílných Dějin světa, přeložených z ruštiny, které odpovídaly požadovanému marxistickému výkladu dějin. Teprve později jsem své přípravy postupně přepracovával na základě české odborné literatury publikované především ve druhé polovině 60. let.

Katedra dějepisu nebyla početná. Vedoucí katedry J. Sýkora (nar. 1928) se vědecky i pedagogicky zaměřoval na nejnovější československé dějiny. Dějiny starověku, obecného středověku a vědy a techniky přednášel dr. Ctibor Nečas (nar. 1933). Starší české dějiny přednášela dr. Marie Marečková (nar. 1942), která se vědecky zabývala studiem sociální struktury a ekonomiky městských komunit na východním Slovensku v období první poloviny 17. století. Dr. Ctibor Nečas se v této době zaměřil nejprve na výzkum česko-jihoslovanských vztahů v prvních desetiletích 20. století (monografie Balkán a česká politika; Brno 1972) a poté na perzekuci Romů v době okupace (monografie Nad osudy českých a slovenských Cikánů v letech 1939–1945; Brno 1981). Pro své postoje v době Pražského jara byl C. Nečas označen za neperspektivního pracovníka fakulty a jeho habilitační práce byla FF UJEP vrácena. Dějiny SSSR přednášela Věra Šobrová (nar. 1933), která po služební cestě do Polska, kterou podnikla Marie Marečková s manželkou vedoucího Olgou Sýkorovou, musela ihned katedru opustit a zakotvila jako politická pracovnice v Pozemních stavbách. Po roce 1989 ji dokonce chtěli rehabilitovat a umožnit návrat, což ale odmítla. Na jí uvolněné místo pak byli přijati dva noví pracovníci František Čapka (nar. 1942) a Otto Zwettler (nar. 1942), oba pozdější vedoucí katedry. Teorii vyučování dějepisu a dějiny umění přednášel dr. Stanislav Julínek (1931–2013). V roce 1972 nastoupila na katedru Helena Bébarová (nar. 1947), která se v roce 1977 provdala za rakouského obchodníka Klein-Watrycze. Na katedře měla na starosti před mým příchodem dílčí knihovnu, kde jí vypomáhala jako pomocná studentská vědecká síla Vlasta Čechová (nar. 1952), provd. Daněčková. Správa knihovny přešla v roce 1974 na mne. Těsně přede mnou byl na katedru přijat asistent Bohuslav Klíma (nar. 1950), v době mého příchodu ovšem nastoupil jednoletou základní vojenskou službu, kterou vykonával na Vojenské politické akademii v Bratislavě. Po návratu učil dějiny pravěku a starověku. Po odchodu Heleny Bébarové se na katedře vystřídal několik asistentek, a to v letech 1977–1978 Jana Juklová (nar. 1952), 1978–1979 Jana Kučerová (nar. 1954), provdaná Ládyová, 1981–1986 Libuše Urbánková (nar. 1955) a 1983–1984 Ivana Pokorná (nar. 1959). Zapomenout nemůžeme ani na techničku Květu Kozlovou a sekretářku Marcelu Dubskou (nar. 1942).

Součástí výuky byly pedagogické praxe, a to průběžná a souvislá, a volitelná cvičení a semináře jako Výbrané kapitoly z dějin Brna (H. Bébarová), Metody práce s audiovizuálními pomůckami (S. Julínek), Dějiny mládežnického hnutí (C. Nečas), Kapitoly z dějin venkova v 16.–17. století (M. Marečková) nebo Perzekuce českých Romů za druhé světové války (C. Nečas). Výchovný i vzdělávací význam měly odborné exkurze, které byly organizovány v 1.–3. ročníku jako týdenní, a to s výjezdy do sousedních zemí (Dražďany, Krakov, Budapešť). Kromě výuky v interním (dnes prezenčním) studiu probíhala výuka i ve studiu dálkovém (dnes kombinovaném) a postgraduálním. Počet studentů byl relativně malý, v interním studiu existovaly jen dvě kombinace, a to dějepis – český jazyk a dějepis – ruský jazyk.

Pokud jde o mou vědeckou činnost, inspiroval jsem se příležitostným dvojlistem, který vydalo Okresní vlastivědné muzeum v Šumperku k 30. výročí vypálení Českého Malína na Volyni.

Autorem drobné publikace byl doc. J. Horejsek z Olomouce. Protože jsem pocházel z obce Nový Malín, která tak byla pojmenována po vypálené volyňské obci, rozhodl jsem se věnovat svou rigorózní práci reemigraci volyňských Čechů na severní Moravu. Původně měl prof. Sýkora záměr, že budu práci obhajovat na FF UP v Olomouci a vedoucím měl být právě doc. Horejsek, který však musel z politických důvodů opustit fakultu. Práci jsem nakonec obhajoval na FF UJEP v Brně.

Při přijetí nových pracovníků děkanem v roce 1973 (spolu se mnou nastoupil Michal Charvát, pozdější první děkan Fakulty sportovních studií MU, bohemistka Věra Linhartová a didaktik matematiky Zdeněk Buřil) se tehdejší děkan prof. dr. Josef Dočekal, který přednášel dějiny mezinárodního dělnického hnutí a KSČ ptal, proč jsem si nevybral téma z dějin dělnického hnutí. Situaci zachránil proděkan pro vědecký výzkum prof. Evžen Valový, který prohlásil, že stanovení vědeckého zaměření jednotlivých pracovníků je věcí vedoucího katedry. Prof. Sýkora prozíravě pravil, že moje téma je nosné.

Katedra se v této době ovšem orientovala především na aplikaci regionálně historického bádání v dějepisném vyučování. K tomu pořádala mezinárodní vědecké konference didaktiků dějepisu. V roce 1977 organizovala VII. mezinárodní sympozium historiků – didaktiků komunistických zemí, k jejímuž doprovodnému programu patřila velká recepce na zámku v Náměšti nad Oslavou. Vědeckou konferenci o významu vyučovacích pomůcek pro zvyšování efektivity výuky dějepisu uspořádala katedra v roce 1978. Na ni navázala o osm let později obdobná konference Vyučovací pomůcky jako prostředek modernizace výuky dějepisu, na které jsem se rovněž aktivně podílel.

Foto 1: Jako odborný asistent v roce 1975.

Možnost vědecké práce ovšem musela být vykoupena zastáváním různých politických funkcí. Krátce po příchodu na fakultu mně navštívila tehdejší místopředsedkyně fakultního výboru Socialistického svazu mládeže (SSM) Milena Galvasová s tím, že se připravuje fakultní konference SSM a je nutné obměnit funkcionářský aktiv. Nepochybně po konzultaci s prof. Sýkorou jsem byl navržen do funkce organizačního místopředsedy (aniž bych v té době byl členem SSM). Do funkce předsedy byl navržen student dějepisu Ladislav Krivjanský, kterého jsem znal již ze základní vojenské služby ve Bzenci. Protože student musel především studovat, většina organizačních věcí po celé dvouleté funkční období (1973–1975) ležela na mně. Organizace na pedagogické fakultě byla hodnocena kladně, takže při přípravě celoškolské konference SSM v prosinci 1975 jsem byl navržen na předsedu celouniverzitní organizace, která měla sedm tisíc členů a byla větší než celá okresní organizace v Jihlavě. Zatímco v Jihlavě k řízení takového kolosu měli příslušný aparát, já jsem měl k dispozici jen dobrovolné funkcionáře z řad studentů a odborných asistentů, kteří pocházeli ze všech fakult univerzity. Teprve později jsme dostali od městského výboru SSM uvolněnou tajemnici a rektorát platil sekretářku (Marie Krahulová). Já jsem mohl být uvolněn z části úvazku, ale této možnosti jsem nevyužil. Práce předsedy celoškolského výboru SSM byla spjata s členstvím v mnoha dalších orgánech: byl jsem členem kolegia rektora, vědecké rady univerzity, předsednictva Krajské vysokoškolské rady SSM, Městské mírové rady, redakční rady univerzitního časopisu *Universitas* a řady komisí rektorátu. Suma sumárum to obnášelo v průměru třicet schůzí každý měsíc kromě prázdnin.

Foto 2. Promoce PhDr. na filozofické fakultě 1976.

Přesto jsem byl schopen dokončit rigorózní práci a složit v roce 1976 rigorózní zkoušky na FF UJEP a získat titul PhDr. Předem mnou stál další úkol – přihlásit se do externí aspirantury na FF UJEP a napsat kandidátskou disertaci k získání vědeckého titulu CSc. Do vědecké aspirantury jsem byl přijat v roce 1979, mým školitelem se stal prof. dr. František Jordán (1921–1979), který ale nečekaně krátce nato zemřel. Novým školitelem se stal prof. dr. Bedřich Čerešňák (nar. 1931), nový vedoucí katedry historie FF UJEP.

Po skončení druhého funkčního období ve funkci předsedy SSM (1977–1979) jsem odmítl kandidovat potřetí, ale souhlasil jsem, že zůstanu v celoškolském výboru jako studijní referent (1979–1981). Musel jsem se soustředit na sepsání kandidátské disertace, která byla věnována reemigraci a usídlování volyňských Čechů v pohraničí českých zemí v letech 1945–1948.

Mezitím od roku 1977 vstoupila v platnost jednotná příprava učitelů pro 5.–12. ročník. V souvislosti s tím začal na univerzitě proces integrace oborů. Studium dějepisu se mělo nadále soustředit na filozofické fakultě. Zatímco na jiných univerzitách, např. v Olomouci, celá katedra dějepisu PdF UP přešla na filozofickou fakultu, v Brně si prorektor Sýkora a zároveň vedoucí katedry pedagogické praxe a vedoucí katedry dějepisu, chtěl katedru zachránit, částí pracovníků se zbavil a ponechal si jen ty, kteří odpovídali profilu budoucí katedry didaktiky dějepisu a regionálních dějin (1984–1986). Dr. B. Klíma odešel již v roce 1979 do Archeologického ústavu ČSAV, kde byl pověřen archeologickým výzkumem v Mikulčicích. V roce 1981 přešel na filozofickou fakultu dr. C. Nečas a v roce 1982 dr. M. Marečková. V témže roce jsem byl přesunut o dvě patra níž do kabinetu občanské výchovy na PdF UJEP, kde jsem přednášel především světové dějiny 19. a 20. století. Na katedře zůstali kromě vedoucího J. Sýkory jen didaktik S. Julínek, regionální historik F. Čapka a historický geograf O. Zwettler, kteří se podíleli na výuce dějepisu na FF UJEP, protože poslední studijní skupina, jejímž jsem byl skupinovým učitelem, absolvovala v roce 1982. Teprve v roce 1986 byla na PdF UJEP otevřena kombinace Pedagogika dětského a mládežnického hnutí – dějepis.

Možnosti cestování do zahraničí byly v té době omezeny. Proto studenti vítali, že v rámci odborných exkurzí probíhaly výjezdy i do zahraničí. Poprvé jsem vedl exkurzi katedry v roce 1974 do Drážďan. Navštívili jsme mj. Liberec a Památník selského povstání roku 1775 ve Rtyni. V roce 1975 vedla exkurze do Budapešti, přičemž jsme poznali i pamětihodnosti jihozápadního Slovenska a zastavili se v Muzeu J. A. Komenského v Uherském Brodě. Exkurze 1976 vedla do Krakova. Navštívili jsme také Slovenské národní muzeum v Martině, Muzeum SNP v Banské Bystrici a památník na Dukle. V roce 1980 exkurze směřovala do severních Čech, kde jsme mj. navštívili Lidice a Zákolany, kde byl rodný domek Antonína Zápotockého.

Jako funkcionář SSM jsem měl možnost zahraničních výjezdů na družební univerzity, kde jsem jednal s představiteli jejich mládežnických organizací. Byla to především cesta delegace ČŠV SSM do Poznaně v roce 1975, které se zúčastnila také místopředsedkyně Dana Spáčilová. Družební styky byly udržovány také s organizací FDJ na Vysoké škole pedagogické v Drážďanech. V SSM existoval také tzv. Azurový program, v rámci kterého dostávali funkcionáři zájezdy především do komunistických zemí. V roce 1976 jsem se zúčastnil zájezdu pro funkcionáře Krajské vysokoškolské rady SSM do Moskvy a Střední Asie, kde jsme navštívili mj. Bucharu a Samarkand. V roce 1977 to byl zájezd do Lvova a Oděsy. V následujícím roce 1978 jsme byli na zájezdu do Moskvy, Leningradu, Helsinek, Turku a Tampere. Ve Finsku jsme potkali také české filmaře, kteří na jednom ze zdejších hradů natáčeli pohádku pro děti. Poznali jsme systém finského vysokého školství a zejména sociální péči o studenty, např. mateřské školy pro jejich děti. V roce 1980 jsem absolvoval zájezd do Moskvy, Soči, Jerevanu a Kyjeva. V následujícím roce 1981 to byl zájezd do Bulharska, kde jsme navštívili družební město Plovdiv a hlavní město Sofia. Už za nového předsedy ČŠV SSM Ivana Holoubka jsme realizovali v roce 1981 zájezd do

Budapešti, kde nám cestou začal hořet autobus, museli být přivoláni hasiči a povolán náhradní autobus. V rámci svého zájmu o dějiny volyňských Čechů jsem se v létě 1981 zúčastnil zájezdu, který organizovala Marie Pánková ze Žatce, do Rovna a Českého Malína. V Rovně jsme bydleli v hotelu Mír a odtud se krajané rozjeli do svých rodných vesnic. Město bylo za války zničeno, z historických míst se zachoval jen hřbitov.

* * *

Na jaře 1990 byla rozpuštěna katedra dějepisu, která se po 17. listopadu 1989 oddělila od dosavadní katedry regionální geografie, regionální historie a didaktiky dějepisu a zeměpisu. Bylo vypsáno výběrové řízení, které se uskutečnilo v červnu 1990. Výběrová komise v čele s proděkanem Igorem Zhořem za účasti zástupce filozofické fakulty C. Nečase a zástupkyně OF Taťány Machalové doporučila děkance Stanislavě Kučerové zřídit od 1. září 1990 katedru historie v čele s doc. dr. O. Zwettlerem. Katedra měla pět členů, všichni byli docenti (doc. Zwettler, doc. Čapka, doc. Julínek, doc. Marečková, doc. Vaculík). Docentce Marečkové bylo doporučeno, aby jeden rok neučila, a proto za ni vyučoval dr. Teplý.

V roce 1990 došlo ke značným přesunům studentů, kteří opouštěli neperspektivní obory. Týkalo se to takových oborů jako pedagogika dětského a mládežnického hnutí, branná výchova či ruský jazyk. Tak např. prakticky celá kombinace ruský jazyk – občanská výchova přešla na katedru historie a vznikla výborná kombinace dějepis – občanská výchova. I nadále jsem vpořád nově katedře občanské výchovy jako předseda komise pro státní závěrečné zkoušky a přednášející předmětů československé a světové dějiny. Spolu s novým vedoucím katedry občanské výchovy dr. Dokulilem a doc. Čapkou jsme zpracovali dvoudílný učební text,² který se poté využíval hlavně při výuce moderních českých dějin na katedře historie, zatímco pro občanskou výchovu jsem vypracoval skriptum, které chtělo více propojit historii s politickou praxí.³

Na katedře historie bylo nutno v první řadě zajistit výuku v původním dobíhající pětiletém, a novém čtyřletém studiu. Byli jsme schopni zajistit všechny předměty od středověku po současnost s výjimkou pravěku a starověku. Proto jsem jako zástupce vedoucího doporučil v roce 1991 doc. Zwettlerovi obrátit se na dr. B. Klímu z Archeologického ústavu ČSAV, který tyto předměty zajišťoval před svým odchodem v roce 1979. Tím ovšem padla myšlenka zřízení kabinetu regionálních dějin, ve kterém měli působit dva vědečtí pracovníci.

Zájem studentů o výuku byl v té době mimořádný. Zatímco před listopadem studenti říkali „Buďte rád, že se na nic neptáme“, nyní se ptali i při setkáních na chodbě. Na rozdíl od pozdějšího období, kdy díky masovému přijímání stovek uchazečů a zejména po zavedení jediného kritéria – Testu všeobecných předpokladů, se na fakultu dostávali i studenti s minimálním zájmem o předmět. Interes o studium dějepisu a vůbec všech společenských věd byl a je stále velký, neboť na pedagogickou fakultu se hlásí hlavně děvčata. Každoročně se hlásilo na obor dějepis na 500 uchazečů, ze kterých bylo asi 100 přijato. Ve vyšších ročnících ovšem nastává odliš, díky jejich neúspěchům nejen na dějepisu, ale hlavně na jazykových katedrách a zeměpisu. Počet kombinací se po roce 1990 značně rozšířil – dějepis je studován v kombinacích s českým, anglickým, francouzským, ruským a německým jazykem, občanskou výchovou, zeměpisem, fyzikou, hudební výchovou a křesťanskou výchovou.

Náročným procesem byla přestavba studia na dvoustupňové – tříleté bakalářské a dvouleté navazující magisterské studium, podle evropských standardů nastavených tzv. Boloňským

² ČAPKA, F. – DOKULIL, M. – VACULÍK, J.: Vybrané kapitoly z nejnovějších československých dějin pro posluchače občanské výchovy I.–II. Brno 1991, 1994.

³ VACULÍK, J.: Příručka k moderním českým politickým dějinám pro posluchače občanské výchovy, Brno 2002.

procesem. Pro výklad historického vývoje od pravěku po současnost to znamenalo vlastně zkrácení studia ze čtyř let na 2 ¾ roku. Základ předmětu měl být odpřednášen v tříletém bakalářském studiu, přičemž poslední semestr byl na žádost studentských členů Akademického senátu zkrácen na polovinu. Navazující magisterské studium už mělo mít specializační charakter, na pedagogické fakultě šlo o učitelství jednotlivých předmětů, tzn. výuku především oborově didaktických disciplín.

Jelikož jsme zařadili do 1. a 2. semestru bakalářského studia tzv. pedagogického asistentství pravěk a starověk, do 3. a 4. semestru středověk a raný novověk a do 5. semestru 19. století, tak na 20. století zůstal jen zkrácený poslední semestr. Nejprve jsme to řešili přesunutím válečných a poválečných dějin do navazujícího studia, ale vzhledem k tomu, že mnoho studentů zpracovávalo bakalářské práce právě z tohoto období, které ještě neabsolvovali, byli jsme nuceni zařadit celé 20. století do 6. semestru bakalářského studia (52 hodin oproti 90 hodinám v roce 1973).

Jak vyplynulo z výše uvedeného, snažili jsme se koncentrovat výuku do větších celků, zejména spojit české a světové dějiny a přednášky a semináře do jednoho předmětu. Přesto vzhledem ke specializaci jednotlivých vyučujících se přednáší a zkouší české a světové dějiny odděleně. V současné době např. středověk přednáší doc. Klíma a doc. Krafl, raný novověk dr. Mihola a dr. Štěpánek, 19. a 20. století doc. Kaleta a prof. Vaculík. K povinným předmětům v bakalářském studiu patří Úvod do studia dějepisu a historický proseminář (doc. Čapka, dr. Mihola), Pomocné vědy historické (doc. Krafl), Latina pro historiky (dr. Mazáčová), Němčina pro historiky (dr. Štěpánek) a Oborová praxe (dr. Štěpánek).

K volitelným předmětům patří Praktická cvičení z archeologie (doc. Klíma), dvoutýdenní letní Archeologická praxe na výzkumné archeologické expedici Znojmo-Hradiště (doc. Klíma), dvě exkurze do Prahy a dvě po jednotlivých oblastech České republiky s výjezdem do zahraničí (dr. Mihola).

V navazujícím magisterském studiu učitelství dějepisu je důraz kladen na disciplíny oborové didaktiky a učitelskou praxi průběžnou a souvislou. Kromě toho se posluchači seznamují s dějinami české a světové historiografie a mají možnost širokého výběru povinně volitelných předmětů. Studium je ukončeno vypracováním diplomové práce a státní závěrečnou zkouškou.

Od roku 2008 katedra garantuje také tříleté bakalářské a dvouleté navazující magisterské studium křesťanské výchovy. Kromě toho probíhá bakalářské a navazující magisterské kombinované studium dějepisu a rozšiřující studium dějepisu. V roce 2015 studovalo na katedře celkem 288 studentů, z toho 48 na oboru křesťanská výchova. Byl jsem školitelem deseti studentů doktorského studia, z toho čtyři úspěšně obhájili doktorské disertace (V. Rodriguezová (provd. Rodová), P. Tannenbergová, J. Stejskalíková (provd. Miller) a M. Jireček). Na katedře bylo v letech 1991–2015 obhájeno celkem 466 diplomových (magisterských) prací, z toho nejvíce vedl doc. Čapka 146, prof. Vaculík 90, doc. Klíma 58, dr. Štěpánek 46, dr. Mihola 42, prof. Marečková 40, doc. Julínek 14, doc. Zwettler 10, doc. Krafl 2 a externisté 18. Na katedře probíhaly také obhajoby rigorózních prací k získání titulu PhDr. Celkem bylo obhájeno šest disertací.

Katedra se v 90. letech zapojila do řešení vědeckých projektů, z nichž nejvýznamnější byl grant ministerstva školství Mládež a dějiny, jehož výstupem byla stejnojmenná konference a kolektivní monografie. V té době došlo k zásadním personálním změnám. Do důchodu odešel dlouholetý didaktik katedry doc. Julínek (1996) a na jeho místo byla přijata ing. Svatava Kašpárková (nar. 1948), sestra ředitele školy, kde učila manželka vedoucího katedry doc. Zwettlera. Ve výběrovém řízení nepodpořil dr. Kamila Štěpánka (nar. 1960), který byl na toto místo dlouhodobě připravován a v roce 1993 získal kandidaturu pedagogických věd na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Následovala plagiátorská aféra vedoucího katedry, který z fakulty odešel. Novým vedoucím katedry byl jmenován doc. Klíma (1996–2000), který také převzal

zodpovědnost za projekt Mládež a dějiny. Na Zwettlerovo místo byl přijat dr. Štěpánek, v roce 1999 místo ing. Kašpárkové byl přijat Mgr. Mihola (nar. 1972).

Dne 27. února 1997 proběhla oslava mých padesátých narozenin, kterých se zúčastnili mj. kolegové z kateder historie a občanské výchovy, proděkani prof. Šrámek, doc. Krsková, doc. Budiš a doc. Mužík, přičemž děkan doc. Říha přišel pográtulovat již před oslavou na katedru.

Moje vědecká činnost se ve druhé polovině 90. let soustředila na zpracování dějin volyňských Čechů. Z původně plánované publikace, která měla být pouze jednodílná, vznikly nakonec tři díly chronologicky uspořádané dle let 1868–1914, 1914–1945 a 1945–1948 s exkurzem do roku 1958. Dějiny volyňských Čechů vznikly nejen na základě archivního studia v Praze, Petrohradě, Kyjevě a Varšavě, ale i konfrontací s názory pamětníků na seminářích pořádaných Sdružením Čechů z Volyně a jejich přátel (SČVP) v Praze a schůzích jeho odbočky v Brně.

V této době katedra pokračovala v pravidelném organizování mezinárodních vědeckých konferencí v oboru didaktika dějepisu. V roce 1996 to byla konference tematicky zaměřená na úlohu školy v historickém vzdělávání středoevropské společnosti. Přítomni byli didaktikové dějepisu z Německa, Polska, Slovenska a České republiky. O dva roky později katedra uspořádala pracovní seminář s mezinárodní účastí o prvních závěrech širokého srovnávacího výzkumu 29 evropských i mimoevropských zemí, jehož národním koordinátorem pro ČR se stalo naše pracoviště. Respondenty výzkumu Mládež a dějiny se stali v rámci ČR studenti z více než čtyřiceti škol.

Foto 3. Vedoucí katedry: zprava F. Čapka (1984–1986, 1989–1990), J. Vaculík (2000–2016) a O. Zwettler (1990–1996).

Po svém jmenování vedoucím katedry k 1. únoru 2000 jsem v květnu vykonal první zahraniční cestu, a to do Bruselu, sídla NATO a Evropské unie. Služební cestu z naší univerzity absolvovala také dr. M. Goňcová z katedry občanské výchovy a doc. V. Goněc z FF MU. Součástí pobytu v hlavním velitelství NATO byla i návštěva bojiště u Waterloo.

Katedra věnovala pozornost také tzv. hostovským přednáškám. Mezi hosty katedry byl např. francouzský politolog Jacques Rupnik či odborník na problematiku dekretů prezidenta republiky prof. Jan Kuklík jr. z Právnické fakulty UK v Praze. V roce 2000 zaujala posluchače přednáška dr. Františka Holečka, který byl v té době sekretářem komise pro studium problematiky spojené s osobností, životem a dílem Jana Husa. Ve spolupráci s katedrou občanské výchovy jsme uspořádali přednášku dr. Eduarda Nižňanského z FF Univerzity Konstantina Filozofa v Nitře o židovské komunitě na Slovensku v letech 1939–1945. Vedoucí Historického ústavu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích prof. Václav Bůžek přednesl v roce 2000 přednášku na téma Muž, žena a děti na velmožském dvoře renesanční doby. V témže roce byla ještě přednáška dr. Tomáše Černušáka z Moravského zemského archivu v Brně na téma Dominikáni a myšlenkové proudy v českých zemích ve středověku.

V roce 2001 následovala další přednáška dr. Holečka na téma Katolický odboj proti francouzské revoluci ve Vendée 1793–1796, která přinesla někdy až šokující detaily. V navazujícím roce přijala pozvání nynější ředitelka Historického ústavu AV ČR prof. Eva Semotanová, která se zaměřila na vznik a vývoj historické geografie jako vědního oboru. Tehdejší ředitel Historického ústavu AV ČR prof. Jaroslav Pánek navštívil fakultu 22. dubna 2002 a po přijetí děkanem doc. Mužíkem přednesl přednášku Představy českých aristokratů o střední Evropě na počátku novověku. V témže roce navštívila katedru vedoucí katedry dějin a didaktiky dějepisu Pedagogické fakulty UK v Praze doc. Kateřina Charvátová, která hovořila o sociálním a národnostním složení konventů cisterciáckých mnichů a jeptišek v Čechách.

Již od roku 1998 probíhaly na katedře semináře pro učitele dějepisu na základních a středních školách. První tři semináře v letech 1998, 1999 a 2000 organizoval doc. B. Klíma jr. Na prvním semináři Morava v pravěku vystoupili především doc. Bohuslav Klíma sen. z Archeologického ústavu AV ČR a prof. Vladimír Podborský z FF MU. Texty všech přednášek byly publikovány ve stejnojmenném učebním textu. Druhý seminář v roce 1999 byl věnován Staroslovanské Moravě, kde kromě doc. Klímy jr. vystoupili mj. dr. Zdeněk Galuška z Moravského zemského muzea a dr. Pavel Kouřil z Archeologického ústavu AV ČR v Brně. Třetí seminář Morava v 10.–13. století proběhl v roce 2000 a kromě doc. Klímy zde vystoupil mj. doc. Josef Unger z Přírodovědecké fakulty MU. Čtvrtý seminář v roce 2001 organizoval již Mgr. Jiří Miho-la. Na téma České země ve 14. a 15. století přednášeli mj. prof. Petr Čornej z Pedagogické fakulty UK v Praze a profesori FF MU Jaroslav Mezník a Josef Válka. Pátý seminář zahrnující předbělohorské období proběhl v roce 2002 a mezi přednášejícími byli prof. P. Čornej z Pedagogické fakulty UK a prof. V. Bůžek z Historického ústavu Jihočeské univerzity.

Dne 24. ledna 2002 jsem před vědeckou radou FF MU přednesl habilitační přednášku věnovanou třem etapám české emigrace – náboženské v 16.–18. století, hospodářské v 19. a první třetině 20. století a politické v letech 1938–1989. V tajném hlasování vědecká rada jednomyslně navrhla rektorovi MU prof. Jiřímu Zlatuškoví mé jmenování docentem.

Na konci 90. let 20. století jsem byl zvolen členem Akademického senátu PdF a v dalším období jeho místopředsedou a členem Akademického senátu MU. Následující dvě období jsem pak zastával funkci předsedy Akademického senátu PdF, člena kolegia děkana a vědecké rady fakulty. Zároveň jsem byl zástupcem PdF MU v Radě vysokých škol. Jako předseda AS jsem vedl jednání s místopředsedou vlády Cyrilem Svobodou, zúčastnil se porady děkanů pedagogických fakult organizované naší fakultou a při promociích v roce 2006 vykonával funkci promotora.

Na přelomu tisíciletí jsem se stal spolu s dr. Miholou členem a později předsedou poroty historie celostátní přehlídky středoškolské odborné činnosti. V roce 2004 katedra uspořádala celostátní studentskou vědeckou konferenci v oboru historie. V dalších letech jsme získali řadu úspěchů, kdy se naši posluchači umístili mezi prvními deseti a jejich práce byly publikovány. Největším úspěchem bylo 1. místo na celostátním kole v Ústí nad Labem našeho posluchače Libora Bílka.

V roce 2002 jsme uspořádali s podporou Mezinárodního vyšegrádského fondu a pod záštitou děkana doc. Mužíka další didaktickou konferenci, na které pronesl hlavní referát prof. Vratislav Čapek. Přítomní hosté z Polska, Slovenska a ČR absolvovali kromě jednání v plénu a sekcích také večerní raut a druhý den návštěvu vinného sklípku na jižní Moravě.

Pravidelně od roku 2000 se konají Česko-polské historické a pedagogické dny střídavě v Brně a ve Vratislavi a jejich výstupy publikuje náš nový časopis Czech-polish historical and pedagogical journal. V roce 2004 uspořádal Pedagogický ústav Vratislavské univerzity konferenci na zámku ve slezském Břehu (Brzeg). Rozvíjí se ale také spolupráce s Historickým ústavem Vratislavské univerzity. Na konci roku 2004 jsem se např. zúčastnil konference k 60. výročí konce druhé světové války, která za řízení ředitele ústavu prof. W. Wrzesińskiego proběhla na zámku Kliczkow (Klitschdorf) v západní části Dolního Slezska.

Foto 4. Na oslavě 60. výročí vzniku Pdf MU 2006 (zleva rektor MU P. Fiala a předseda A S Pdf J. Vaculík).

Dne 26. května 2004 jsem se zúčastnil udělení medaile Františka Palackého prof. Jerzy Tomaszewskému z Varšavské univerzity. Přítomni byli předsedkyně AV ČR prof. Helena Illnerová, ředitel HÚ AV ČR prof. Jaroslav Pánek, jeho zástupce dr. Miroslav Polívka, člen akademické rady AV ČR doc. Radomír Vlček, doc. Jan Němeček a dr. Emil Voráček z Historického ústavu AV ČR.

Semináře pro učitele pokračovaly i v následujících letech. V roce 2003 to bylo téma České země v době baroka, kde promluvili mj. doc. Ivana Čornejová z Archivu UK v Praze a doc. Tomáš Knoz z FF MU. V následujícím roce 2004 se přednášející věnovali českým zemím v „dlouhém“ 19. století, kde vystoupili mj. doc. Radomír Vlček z Historického ústavu AV ČR a prof. Jiří Malír z FF MU. Rok 2005 byl ve znamení v pořadí již osmého semináře na téma ČSR 1918–1945, kde promluvili mj. prof. Miloš Trapl z Filozofické fakulty UP v Olomouci, prof. Robert Kvaček a prof. Jan Kuklík sen. (oba z Filozofické fakulty UK v Praze). Konečně na chronologicky posledním semináři ČSR 1945–1992, který se konal v roce 2006, promluvili mj. prof. Jiří Kocián (ÚSD AV ČR), prof. František Hanzlík (UO Brno), doc. Lubomír Slezák (HÚ AV ČR) a prof. Jana Burešová (FF UP v Olomouci). Následovaly v letech 2007 a 2008 ještě dva semináře k dějinám Brna, jejichž výstupem je reprezentativní publikace Brno v proměnách staletí.⁴

V roce 2006, při příležitosti oslav 60. výročí fakulty, uspořádala katedra pod záštitou hejtmana ing. Stanislava Juránka a rektora MU prof. Petra Fialy a za spolupráce katedry sociální pedagogiky konferenci Problematika sociálních skupin ve výuce společenskovědních předmětů.

I v letech 2003–2007 pokračovaly na katedře tzv. hostovské přednášky. V roce 2003 to byl výklad Bc. Jana Cholínského Politický vývoj v československé emigraci po roce 1948. Už po třetí přednášel posluchačům katedry rektor Jihočeské univerzity prof. V. Bůžek, a to na téma Společnost rytířských kratochvílí na dvoře Ferdinanda Tyrolského. Velký zájem vyvolala i přednáška doc. Víta Vlnase, ředitele Národní galerie v Praze, který přiblížil osobnost Evžena Savojského. Jako poslední v roce 2003 promluvil prof. P. Čornej z Literární akademie J. Škvoreckého, který měl úspěch s přednáškou o bitvě u Lipan.

V roce 2004 přednášela na katedře jeho manželka doc. I. Čornejová z Archivu UK o univerzitním vzdělání v českých zemích v pobělohorském období. Následovala přednáška prof. Františka X. Halase z Cyrilometodějské teologické fakulty UP v Olomouci, který hovořil o vztazích ČSR a Svatého stolce v meziválečném období. V témže roce promluvil dr. Roman Baron z HÚ AV ČR v Praze o Česích a Polácích ve střední Evropě 20. století.

V roce 2005 Mgr. D. Foltýn z Pedagogické fakulty UK přednášel o architektuře moravských klášterů v proměnách staletí. Následovala přednáška dr. Jiřího Kořalky o Františku Palackém na pozadí české společnosti 19. století.

V následujícím roce 2006 prof. A. Walkowski z Warmińsko-Mazurské univerzity v Olsztyně hovořil o cisterciáckých skriptoriích ve službě vědy, vzdělanosti a kultury. Během své již druhé návštěvy katedry prof. E. Semotanová přiblížila problematiku rekonstrukce historické krajiny.

V roce 2007 doc. Arthur Patek z Jagellonské univerzity v Krakově se zaměřil na politiku Velké Británie ke státu Izrael v období od května 1948 do června 1949. Přednášel také opat premonstrátské kanonie v Praze na Strahově Mons. M. J. Pojezdny na téma Klášter – místo pro život, vědu a umění. V témže roce doc. Marie Ryantová z Jihočeské univerzity hovořila o památnících jako prostředku uchování paměti.

Spolu s prof. Marečkovou z naší katedry jsem byl zapojen do výzkumného záměru Škola a zdraví pro 21. století (2005–2010), v rámci kterého jsme každoročně vystoupili na výroční kon-

⁴ MIHOLA, J. – FILIP, A. (eds.): Brno v proměnách staletí. Kapitoly z dějin města pod Špilberkem. Brno 2014.

ferenci. Cenné byly i mezinárodní kontakty navázané s vysokými školami v Petrohradě, Madridu či Paříži. V rámci výzkumného záměru jsem studoval vývoj školní hygieny na přelomu 19. a 20. století u nás, v Polsku, Německu a Rusku.

Roku 2007, kdy jsem dosáhl šedesáti let, jsem se zúčastnil řady vědeckých konferencí v Polsku, na Slovensku a v ČR. Při příležitosti 450. výročí narození pedagoga sv. Josefa Kalasánského jsem se zúčastnil spolu s kolegy z katedry konference v historicky cenném východopolském městě Kazimierz Dolny. Hovořil jsem zde o výsledcích evropského srovnávacího výzkumu historického vědomí Mládež a dějiny. Z Polska jsme s doc. Čápkou pokračovali do Ružomberku, kde proběhla na Katolické univerzitě mezinárodní vědecká konference Mýtus a realita, kde jsme vystoupili s koreferátem o ohlasu události v Černové v českém tisku. V témže měsíci pak proběhla v Brně konference Interpretace ruských revolucí, kde jsem hovořil o názorech ruských Čechů na obě ruské revoluce roku 1917. Krátce předtím jsem zahájil sympozium Proměny řeholního života a místo řeholních institucí ve společnosti na Moravě v „dlouhém“ 19. století, které pořádala naše katedra.

Oslavy mých šedesátin proběhly 27. února 2007 za přítomnosti děkana doc. Josefa Trny, členů kolegia děkana, Akademického senátu a pracovníků katedry v klubu na rektorátě MU.

Významným dnem byl 19. květen 2008, kdy jsem v Karolinu obdržel od prezidenta republiky prof. Václava Klause dekret, kterým mne jmenoval profesorem pro obor historie. Stalo se tak

Foto 5: Rozhovor s brněnským biskupem V. Cíkrlem na konferenci o křesťanské výchově 2009 (uprostřed proděkanka PdF MU doc. S. Hanušová a prof. V. Sméal)

na návrh Univerzity Palackého v Olomouci, kde inaugurační řízení proběhlo jednomyslně jak před vědeckou radou Filozofické fakulty UP, tak i před vědeckou radou UP. Předsedou komise pro jmenování profesorem byl prof. Miloš Trapl.

Zásluhou bývalé kolegyně dr. Heleny Klein-Watrycz, jako předsedkyně Akademického spolku ve Vídni, byly navázány kontakty s tímto krajanským spolkem rakouských Čechů. Pro členy spolku jsem uskutečnil dvě přednášky, a to o českých minoritách v zahraničí (2005) a o zakladatelích ČSR T. G. Masarykovi a E. Benešovi (2014). Společně s kolegou Miholou jsme měli možnost navštívit českou školu ve Vídni a byli jsme přijati předsedou Školského spolku Komencký ing. Karlem Hanzalem.

Kromě výzkumného záměru Škola a zdraví pro 21. století jsem byl zapojen do řady grantových projektů. Výsledkem grantu Hlávkovy nadace byla publikace Začleňování reemigrantů do hospodářského života v letech 1945–1950 (2001). Díky grantu MŠMT mohla vyjít drobná monografie Češi v cizině – emigrace a návrat do vlasti (2002). Jako řešitel projektu GA ČR (2001–2003) jsem vydal tři monografie: Poválečná reemigrace a usídlování zahraničních krajanů, Poválečná repatriace československých tzv. přemístěných osob a Dějiny volyňských Čechů III. (1945–1948).

S doc. Čapkou a doc. Slezákem jsem se podílel na vydání knihy Znovuosídlení pohraničních oblastí českých zemí po druhé světové válce (2005), která byla vyznamenána Cenou předsedy GA ČR. V rámci projektu GA ČR Češi v cizině 1850–1938 vyšla ve dvou vydáních stejnojmenná publikace Češi v cizině 1850–1938 (2009, 2010), dále ve dvou vydáních Rodinná kronika volyňských Čechů (s D. Kšicovou, 2006, 2007) a kniha České menšiny v Evropě a ve světě (2009). Díky projektu GA ČR České a slovenské migrace 1918–1938 byl vydán Nástin českých a slovenských přeshraničních migrací v meziválečném období (2010) a zásluhou projektu GA ČR Reemigrace a repatriace Čechů a Slováků po první světové válce vyšla stejnojmenná publikace v roce 2014. V rámci projektu Kontakt MŠMT vyšla 2014 společně se Štefanem Kucíkem kolektivní monografie Slovenské a české krajanské hnutie v USA (do roku 1918). Sdružení Čechů z Volyně vydalo ukrajinskou verzi mých dějin volyňských Čechů (Istorija volynskych čechiv, Praha 2013) a Česká národní rada Ukrajiny v Kyjevě vydala pod mou vědeckou redakcí dvojjazyčně Dějiny Čechů na Ukrajině (Istorija čechiv v Ukrajině, Kyjev 2015).

Mé vědecké dílo bylo uznáno kromě Ceny předsedy GA ČR (2006) také dvěma Cenami rektora MU (2002 a 2004), Cenou Českého svazu bojovníků za svobodu (2004), Pamětní medailí Československé obce legionářské (2005) a dvěma Cenami děkana PdF MU (2008, 2010).

V prosinci 2009 katedra uspořádala konferenci Křesťanská výchova a etika za účasti brněnského biskupa Vojtěcha Cikrleho a proděkanky PdF MU doc. Světlany Hanušové. Konference Výchova v rodině v květnu 2010 v Jelení Hoře (Jelenia Góra) se zúčastnili kromě mne prof. Marečková, dr. Štěpánek a dr. Mihola. Konferenci pořádal Pedagogický ústav Vratislavské univerzity. Katedra didaktiky dějepisu Historického ústavu téže univerzity uspořádala v září 2010 na zámku Czocha (Tschocha) v historické Horní Lužici konferenci didaktiků dějepisu, které jsme se zúčastnili s kolegou Čapkou. V srpnu 2010 jsme absolvovali s kol. Štěpánkem a Miholou cestu do Solnohradu, kde jsme, kromě prohlídky místních pamětihodností, navštívili zemský archiv. Udělali jsme výjezd také do Berchtesgadenu. V září 2010 jsme se s kol. Čapkou zúčastnili konference didaktiků zemí vysegrádské čtyřky na Pedagogické fakultě Univerzity A. Mickiewicze sídlící v Kališi (Kalisz). V červenci 2010 jsem se v Novém Malíně zúčastnil pietní vzpomínky k 13. červenci 1943, kdy byla vypálena obec Český Malín na Volyni. Byl jsem vlastně ve své rodné obci poprvé po roce 1975, kdy jsme se odsud s rodiči odstěhovali do Brna, tedy po 35 letech. Prohlédl jsem si svůj rodný

dům, kde jsem strávil čtvrtstoletí svého života, kostel Narození Panny Marie, obnovený památník obětem první světové války a položil věnec Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel k pomníku vypáleného Českého Malína. S kolegou Miholou jsme navštívili také Sobotín, kde jsem krátce působil jako učitel, a prohlédli si místní kostel, kde došlo k zámince k čarodějnickým procesům. V rámci polsko-českých dní ve Vratislavi jsem přednesl referát o českých protestantských osadách v okolí Střelína v 17.–20. století. S kol. Marečkovou, Štěpánkem a Miholou jsme navštívili překrásný zámek Książ (Fürstenstein) v Dolním Slezsku. Na Trnavské univerzitě jsem se v tomto roce zúčastnil jako člen komise spolu s prof. Marečkovou (oponentkou) inauguračního řízení děkanky Marty Dobrotkové, která se zabývá americkými Slovenkami.

K 65. výročí vzniku fakulty uspořádala katedra v prosinci 2011 konferenci Média v přípravě učitelů dějepisu, a to za účasti historiků-didaktiků z Polska, Slovenska a ČR. Konferenci předcházely v listopadu 2011 XII. polsko-české historické a pedagogické dny ve Vratislavi za účasti kolegů Čapky, Štěpánka a Miholy a pracovníků katedry sociální pedagogiky v čele s proděkanem doc. J. Němcem. V říjnu 2011 proběhla v Levoči mezinárodní konference didaktiků dějepisu, a to s podporou Mezinárodního vyšegrádského fondu. Katedru jsme reprezentovali s kolegy Čapkou a Miholou. V témže roce navštívila fakultu ředitelka CEFRES Francois Mayer, která prezentovala svou knihu Češi a jejich komunismus. V červenci jsem opět navštívil Nový Malín spolu s novou předsedkyní Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel Jaromírou Němcovou-Ničovou a naposledy zde byla přítomna předsedkyně pražské organizace SČVP Irena Malínská, která přijala pozvání jedné místní učitelské rodiny, aby besedovala s jejich dětmi. V září 2011 jsme se zúčastnili didaktické konference v Toruni. Cestou zpět jsme navštívili Zelov, kde se nachází český reformovaný kostel, a hrad Będzin. V říjnu 2011 se v Praze uskutečnila ve Slovanské knihovně konference Ruská pomocná akce, které se zúčastnili mj. doc. Alexandr Muratov z Prahy, doc. Michail Kovaljov ze Saratova, Sergej Kovalenko z Kyjeva a další ruští, ukrajinští a čeští účastníci. Na Lékařské akademii ve Vratislavi jsme se v listopadu 2011 zúčastnili konference Zdraví v interdisciplinárním pojetí, kde jsem hovořil o zdravotní péči na Podkarpatské Rusi v letech první ČR.

V roce 2012 jsem promluvil na konferenci v Kyjevě, kterou pořádala Česká národní rada Ukrajiny. Tradiční se stala pietní vzpomínka na vypálený Český Malín pořádaná každoročně 13. července v Novém Malíně u Šumperku. Poslaneckou sněmovnu zastupoval její místopředseda Lubomír Zaorálek, který pronesl hlavní projev. Byl odhalen pylon se jmény všech osob, které v Českém Malíně zahynuly. V tomto roce se konala v polské Jelení Hoře (Jelenia Góra) další konference Výchova v rodině. V listopadu 2012 jsem absolvoval konferenci Husitská čtení, kterou pořádal spolek Česká rodina v Oděse. Předtím - v říjnu 2012 – uspořádalo Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel v prostorách Senátu Parlamentu ČR konferenci k 65. výročí reemigrace volyňských Čechů, a to za účasti předsedy senátu Milana Štěcha. Ve stejném měsíci jsem se zúčastnil demografické konference na univerzitě v Zelené Hoře (Zielona Góra). Cestou z konference jsme se s kol. Miholou zastavili v Ochronově (Herrnhut), kde se nachází muzeum a kostel Jednoty bratrské. V listopadu 2012 se uskutečnila v Ružomberku v rámci projektu Mobility konference českých a slovenských historiků zabývajících se americkými Čechy a Slováky. V prosinci 2012 proběhly v Brně za účasti děkana doc. Trny XIII. česko-polské historické a pedagogické dny.

Rok 2013 byl rokem 70. výročí vypálení Českého Malína. Velkých pietních shromáždění v Ukrajinském Malíně i na hřbitově v Českém Malíně se zúčastnila početná delegace z ČR. Již v lednu 2013 proběhla na naší fakultě konference Morava a Rusko, kde jsem hovořil o české minoritě v Rusku. Fakultu navštívila ukrajinská spisovatelka Anna Limič, která bese-

dovala se studenty. Při této příležitosti byl shlédnut filmový snímek o historii volyňských Čechů, na kterém jsem také participoval. V Pasece u Uničova jsem měl možnost se seznámit s pozůstalostí volyňského novináře Věnceslava Švihovského. Při příležitosti 40. výročí odchodu z učitelského působení na ZŠ v Sobotině jsem se 11. května 2013 sešel se svou někdejší třídou za přítomnosti bývalého zástupce ředitele Miroslava Mikulášтика, bývalé třídní učitelky IX. B. Evy Trneckové a mé předchůdkyně v IX. A Evy Blažkové. V listopadu 2013 jsem se zúčastnil ukrajinsko-české konference na katedře historie Humanitního ústavu Národní letecké univerzity v Kyjevě. V tomto roce proběhlo celostátní kolo SVOČ v oboru historie v Olomouci, kde jsem předsedal porotě. Katedru reprezentoval předčasně zesnulý doktorand Marek Těšík.

Rovněž rok 2014 byl ve znamení velkého množství konferencí. Podkarpatské Rusi byly věnovány dvě konference, a to v Praze a Užhorodě. Na jaře jsme se s kol. Čapkou a Štěpánkem zúčastnili konference *Výchova v rodině* v Jelení Hoře. V červenci jsem se v Novém Malíně po padesáti letech sešel se svými spolužáky ze základní školy Milanem Strouhalem, Jiřím Hulíkem a Libuší Ptáčkovou. V září 2014 jsem se zúčastnil IV. setkání Volyňáků polského, českého a německého původu v Sobótce u Vratislavi. V říjnu 2014 jsem přijal pozvání na konferenci k 100. výročí vypuknutí 1. světové války v Saratově, kde jsem měl jeden ze dvou hlavních referátů. Následovaly konference v Prešově, Užhorodě a Senátu Parlamentu ČR, kde jsem hovořil o volyňských osobnostech dr. V. Vondrákovi a V. Švihovském. Konferenci byli přítomni místopředseda senátu Zdeněk Škromach, předseda ČSBS Jaroslav Vodička a předsedkyně SČVP Jaromíra Němcová. Poslední akcí roku byla cesta do nové Univer-

Foto 6: Projev na shromáždění Sdružení Čechů z Volyně v Senátu Parlamentu ČR.

zitní knihovny ve Vratislavi, kde jsem studoval aktuální ročníky polských historických časopisů.

Je třeba se zmínit také o výkonném redaktorství dvou časopisů, které katedra vydává, a to Sborníku prací PdF MU – řada společenských věd, který vychází již od roku 1961, a Czech-polish historical and pedagogical journal, který byl založen v roce 2009.

(Psáno na jaře 2015)

prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc.

Katedra historie

Pedagogická fakulta MU

Poříčí 9

603 00 Brno

Česká republika

e-mail: vaculik@ped.muni.cz